

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ПЕРЕОЦІНКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Визначення справедливої вартості активів суб'єкта господарювання є важливим фактором бухгалтерського обліку. У сьогоденних умовах більшість компаній можуть мати істотну різницю між залишковою вартістю основних засобів і їх справедливою вартістю. Такі невідповідності призводять до спотворення фінансової звітності.

За своєю економічною природою переоцінка приводить балансову суму (балансову вартість) основних фондів до їх фактичної (справедливої) справедливої вартості.

Порядок переоцінки та відображення її результатів у бухгалтерському обліку регулюється Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО) 7 «Основні засоби» [1] та Методичними рекомендаціями щодо обліку основних засобів № 561 [2].

Переоцінка в бухгалтерському обліку – це право підприємства, а не обов'язок. Переоцінка проводиться на звітну дату, в кінці останнього дня звітного періоду.

Згідно з п. 16 П(С)БО 7 переоцінці підлягають усі основні засоби, встановлені особливості для малоцінних необоротних матеріальних активів та бібліотечних фондів.

П(С)БО 7 передбачає право підприємства на переоцінку об'єкта основних засобів, якщо його залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. При цьому переоцінка об'єкта основних засобів можлива в одному з двох напрямків: уцінка або дооцінка.

Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів:

- перевищує його справедливую вартість, то здійснюється уцінка (залишкова вартість зменшується до рівня справедливої);
- менша від його справедливої вартості, то здійснюється дооцінка (залишкова вартість збільшується до рівня справедливої).

Для оцінки суттєвості відхилення необхідно встановити критерій суттєвості. Згідно з п. 3 розд. I Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (далі – НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», суттєвість інформації визначається відповідними П(С)БО та керівництвом підприємства. Але ні П(С)БО 7, ні будь-який інший український стандарт не містить конкретного рівня суттєвості

для переоцінки основних засобів. Цей рівень визначається на розсуд підприємства[3].

Міністерство фінансів встановило критерій суттєвості в розмірі:

- не більше 10 % відхилення залишкової вартості об'єкта від його справедливої вартості;

- або 1 % чистого прибутку (збитку) підприємства [2].

Справедлива вартість активу – це сума, за якою він може бути проданий на звичайних умовах в даний момент часу (п. 4 П(С)БО 19). Справедлива вартість активу для визначення потреби в переоцінці може визначатися суб'єктом господарювання самостійно відповідно до правил, викладених для різних категорій основних засобів у Додатку до П(С)БО 19. Однак кінцева вартість справедливої вартості (переоціненої) з урахуванням результатів переоцінки в бухгалтерському обліку розраховується на підставі оцінки основних засобів незалежним експертом [4]. Обов'язково потрібно включати незалежного оцінювача в розрахунки з переоцінки основних засобів [5]

Система здійснення переоцінки основних засобів:

- вимога проведення переоцінки в разі перевищення установлених підприємством критеріїв суттєвості зобов'язана бути прописана в наказі про облікову політику;

- перед здійсненням переоцінки варто оформити внутрішній наказ по підприємству щодо переоцінки основних засобів із обов'язковим визначенням дати її проведення а також груп основних засобів, що переоцінюються;

- основою для розрахунку справедливої вартості об'єкту основних засобів виступає звіт про оцінку майна (акт оцінки майна), наданий незалежним оцінювачем;

- обчислення суми переоцінки (уцінки чи дооцінки) первісної вартості об'єкту основних засобів та зносу варто оформити у вигляді бухгалтерської довідки;

- відомості щодо переоцінки об'єктів основних засобів слід відображати в Інвентарних картках обліку основних засобів.

Задля відображення результатів переоцінки об'єктів основних засобів у бухгалтерському обліку застосовують відповідні рахунки і субрахунки:

- рахунок 10 (субрахунки, за якими обліковуються визначені об'єкти основних засобів);

- рахунок 11 (субрахунки, на яких ведуть облік за конкретними об'єктами ІНМА);

- субрахунки 131 «Знос основних засобів» та 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»;

- субрахунок 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»;
- субрахунок 746 «Інші доходи»;
- субрахунок 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», Наказ Міністерства України № 92 від 27.04. 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, Наказ Міністерства від 30.09 2003р. № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства України № 73 від 07 .02. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», Наказ Міністерства України № 163 від 07.07. 1999р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу::: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» Закон України № 2658-III від 12. 07. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.